

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/21857 9k 29

7/29970

Sayı :30824082-610/13727297
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

06 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUSTAFA BİLİCİ'NİN
TBMM 7/30703 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/30703

SORULAR

Son dönemde, İngiltere Kraliyet Donanması'na ait 1969 model HMS Bristol adlı gemi Aliğa Gemi Söküm Tesisleri'ne gönderilmiş olup, bu geminin asbest ve diğer tehlikeli atık içerdiği belirtilmektedir. Çevre örgütleri bu uygulamanın "Türkiye'nin Avrupa'nın zehirli atık çöplüğü haline dönüştüğü" endişesini doğurduğunu vurgulamaktadır.

Bu bilgilendirme ışığında:

- 1) HMS Bristol adlı gemi Aliğa'ya ne zaman ve hangi resmi izinle getirilmiştir? Geminin teslim süreci ile izin belgeleri nelerdir?
- 2) Bu gemi veya bölgede sökülmesi planlanan diğer gemiler için ÇED süreci yapılmış mıdır? Yapıldıysa rapor sonuçları nelerdir? Yapılmadıysa gerekçesi nedir?
- 3) Söz konusu gemideki asbest miktarı, diğer tehlikeli atık bileşenleri (ağır metaller, yağ, radyoaktif madde vb.) resmi olarak ne kadardır? Rapor belgeleri kamuoyu ile paylaşılmış mıdır?
- 4) Aliğa'daki mevcut gemi söküm tesislerinde asbest ve tehlikeli atık yönetimine ilişkin hangi mekanizmalar ve denetim prosedürleri uygulanmaktadır? Denetimler kim tarafından, ne sıklıkla ve hangi kriterlere göre yapılmaktadır?
- 5) Son beş yılda Aliğa'da sökülen gemilerden bertaraf edilen toplam asbest ve tehlikeli atık miktarları nelerdir? Bu faaliyetlerle ilgili uluslararası Basel Sözleşmesi ve diğer çevre yükümlülükleri nasıl yerine getirilmiştir?
- 6) HMS Bristol gibi tehlikeli atık miktarı bilinen gemilerin söküm işlemlerinde işçi sağlığı ve çevre güvenliği için özel önlemler alınmakta mıdır? Bu önlemler nelerdir ve uygulamada nasıl denetlenmektedir?
- 7) İzmir-Aliğa'da toplanan ve tesis dışına taşınan tehlikeli atıklar hangi yöntemlerle bertaraf edilmektedir? Denizde / karada çevre riskini azaltacak bir atık taşımacılık ve bertaraf planı mevcut mudur?

CEVAPLAR

1,2) HMS Bristol gemisinin Ülkemize sökülme üzere ithal edilmesi için Basel Sözleşmesine göre ihracatçı ülkenin Yetkili Otoritesi tarafından notifikasyon başvurusu yapılırken Tehlikeli Madde Envanteri ve ilgili diğer bilgi ve belgeler Bakanlığımıza sunulmuştur. Bakanlığımızca notifikasyon formuna onay verilmiştir.

Gemideki tehlikeli madde bileşenlerine ilişkin bilgiler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Hong Kong Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda onaylanmış olan Gemi Geri Dönüşüm Planında da yer almaktadır.

Ayrıca, Gemi geri dönüşümünden önce Liman Başkanlığı ve Gümrük Müdürlüğü tarafından kontrol ve denetimler yapılmaktadır.

3) Notifikasyon başvurusu yapılırken ihracatçı ülkenin Yetkili Otoritesi tarafından geminin tehlikeli madde içeriğinin yer aldığı Tehlikeli Madde Envanteri, radyoaktif madde içermediğine ilişkin belge, Nükleer Düzenleme Kurumu'nun (NDK) yetkilendirdiği A tipi uluslararası gözetim firmasının radyasyon ölçümlerinin arka plan seviyesinde (mevcut çevrede bulunan radyasyon seviyesi) olduğunu belirttiği Radyasyon Ölçüm Raporu ve ilgili diğer bilgi ve belgeler sunulmuştur. Bakanlığımızca notifikasyon formuna onay verilmiştir.

Gemideki tehlikeli madde bileşenlerine ilişkin bilgiler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Hong Kong Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda onaylanmış olan Gemi Geri Dönüşüm Planında da yer almaktadır.

4,5,6,7) Gemilerin sökülmesine yönelik iş ve işlemler ile Hong Kong Sözleşmesinin uygulanması Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uhdesindedir. Gemi söküm iş ve işlemleri Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan “Gemi Söküm Yönetmeliği” hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır. Gemi geri dönüşüm tesislerine Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Gemi Geri Dönüşüm Yetki Belgesi verilmekte ve tesisler Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından denetlenmektedir.

Yurtdışından Ülkemizde sökülme üzere gelecek olan gemilere Bakanlığımız tarafından Basel Sözleşmesi kurallarına göre notifikasyon (ön bildirim) prosedürü uygulanmaktadır. İthal edilecek geminin Basel Sözleşmesine göre notifikasyon başvurusu yapılırken Tehlikeli Madde Envanteri ve ilgili diğer bilgi ve belgeler sunulmakta ve notifikasyon formuna onay verilmektedir. Hong Kong Sözleşmesi’nin 26.06.2025 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte sökülecek gemilerin Gemi Geri Dönüşüm Planı Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Hong Kong Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda incelenerek onay verilmektedir.

Asbestin sökülmesine yönelik iş ve işlemler, asbest sökümü sırasında işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin alınması gereken önlemler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı uhdesindedir. Asbest içeren malzemelerin kullanıldığı yerlerin sökümü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından asbest sökümü için yetkilendirilmiş kişilerce yapılmakta ve sökülen asbest çevre lisanslı tesislerde atık yönetimi mevzuatına uygun şekilde bertaraf edilmektedir.

Gemi sökümünden çıkan atıklar Atık Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yönetilmekte, çevreye zarar vermeyecek şekilde taşınmakta ve Çevre Lisanslı tesislere gönderilmektedir. Sökümü yapılan asbest ve tehlikeli maddelerin bertaraf edilmesi için yeterli kapasitede Çevre Lisanslı tesis bulunmaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanunu gereği hususlara uyulup uyulmadığı denetlenmekte ve uyulmadığının tespiti halinde idari yaptırım uygulanmaktadır.